

De Arubaanse bejaardenzorg

Met de kerstdagen in zicht denken alle christenen aan Jezus, die als mens werd geboren om de mensheid te onderrichten in de fundamentele normen voor een christelijk leven. Een van die normen is barmhartigheid. Op Aruba is een vaste plek waar deze christelijke dienstbaarheid al bijna een eeuw lang wordt toegepast: Plantage Sividivi.

Door Jan Meelis

In de loop van de geschiedenis werd bij de meeste volkeren door de sterke familiebanden de oudere generatie verzorgd door haar jongere generatie. Deze verzorging gebeurde in de eigen familiekring. De ouderenzorg in een of andere gemeenschappelijke organisatievorm loopt meestal parallel met de economische ontwikkeling van de gemeenschap. Op Aruba begon de verzorging van ouden van dagen in 1946. Op 1 oktober van dat jaar kwam de verpleegster zuster T. Hanewinkel, hoofdzuster van de wijkverpleging op Curaçao, naar Aruba om de wijkverpleging op Aruba op te zetten. Eind 1948 had Aruba haar eerste bestuur met een stichtingsvorm, vallende onder het hoofdbestuur van het Wit-Gele kruis te Curaçao. Sinds 28 juli 1959 ver richt "Het Wit-Gele Kruis Aruba" als zelfstandige stichting de bejaardenzorg in de wijk. De Stichting Algemene Bejaardenzorg Aruba (SABA) werd opgericht op 22 maart 1972, door drie organisaties, om verzuiling van de bejaardenzorg op Aruba te voorkomen. De promotor-oprichter, de stichting Het Wit-Gele Kruis Aruba, vormde samen met de Lionsclub Aruba en de Protestantse Gemeente van Aruba het eerste bestuur. Beide laatste oprichters hadden geen uitgewerkte plannen, maar stemden voor honderd procent in met het plan voor

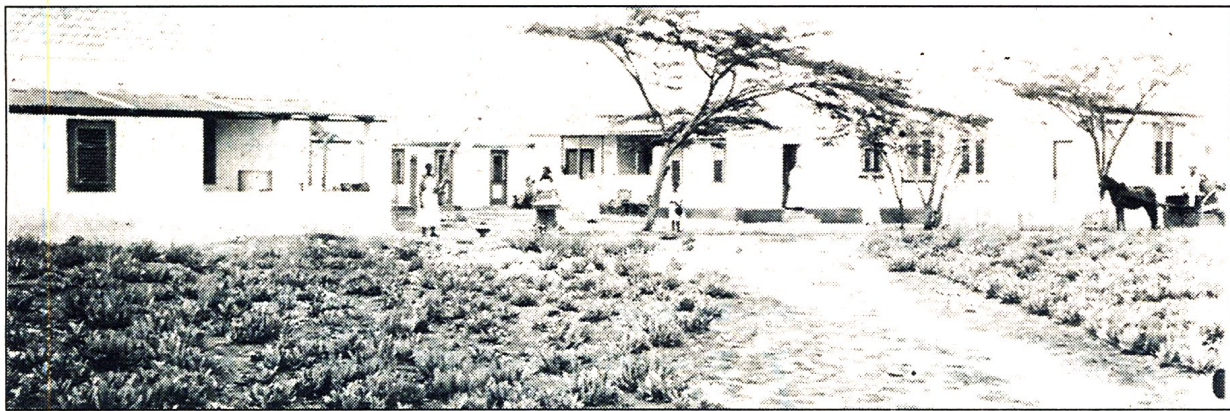
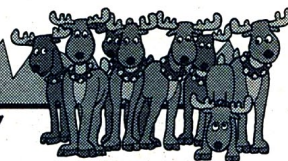
één algemene bejaardenzorgorganisatie op Aruba.

De intramurale zorg voor ouderen op Aruba begon na de nodige voorbereiding van verbouwing en opleiding van personeel op 1 april 1974 in Huize Maris Stella te Savaneta, zijnde het eerste bejaardentehuis van de SABA. Hoofdzuster Zr. Leonoie (C. Ruiz), een Arubaanse religieuze, begon met 37 inwonende bejaarden.

HOFJE

In Nederland was men al eeuwen terug begonnen met de georganiseerde bejaardenzorg, door het bouwen van sociale woningen als oudedagsvoorziening. De stichters van dit soort bejaardenzorg, die meestal zeer vermogend waren, bouwden een complex van eenkamerwoningen aan en rondom een open binnenplaats. De woninkjes waren alleen toegankelijk door een toegangspoort naar de afgesloten binnentuin. Het complex kreeg vandaar de naam hofje. Nederland kent circa 200 bejaardenhofjes, daterend uit de zeventiende, achttiende en negentiende eeuw, waarvan alleen al 47 hofjes in Amsterdam. Deze hofjes liggen verscholen achter de normale woningen in een straat en zijn hierdoor vanaf de straat moeilijk te zien. Ofschoon liggend binnen de drukte van de stad vormen de hofjes een oase van rust en veiligheid.

Op Aruba zal het St. Michael Paviljoen op zo'n bejaardenhofje lijken, zeker nu dit paviljoen wordt verbouwd tot een gesloten geheel

Landhuis Sividivi

met haar beplante binnenplaats, waar rust en gezelligheid zullen gaan heersen als in maart 2006 de verbouwing is beëindigd. Het St. Michael Paviljoen staat in het centrum van Oranjestad, verscholen achter de huizen van de drukke verkeersweg op een stuk historische grond, namelijk op een gedeelte van het landgoed Sividivi.

LANDGOED SIVIDIVI

Bij de opkomst van Oranjestad (voorheen Playa) in de achttiende eeuw lag dit landgoed met haar schaduwrijke bomen en aloë-aanplant buiten de stadsbebouwing. Deze plantage was gelegen aan drie zandwegen, die later werden verhard, de Dominicanessenstraat, de Van Leeuwenhoekstraat en de Hospitaalstraat. Het perceel eigendomsgrond was 37.876 meter groot. De plantage was volledig omheind met een haag van zuilcactussen (datu-cactussen) als afrastering en droeg de naam Werk en Rust. Toen in 1873 Felipe Bereno de nieuwe eigenaar werd van dit stukje tropisch natuurschoon, veranderde hij de naam in Sividivi.

In 1900 kwam de Engelse goudmaatschappij Aruba Gold Concession Ltd naar Aruba om goud te delven, kocht het landgoed Sividivi en bouwde in 1901 een groot landhuis voor haar directeur Jennings. Deze directiewoning werd in die tijd de mooiste woning van Oranjestad. Na zeven jaar liquideerde deze goudmaatschappij begin 1908 wegens te verwach-

ten negatieve bedrijfsresultaten in de toekomstige goudwinning op Aruba en werd het landgoed te koop aangeboden. Eén koopvoorwaarde was echter dat dit eigendom voor een godsdienstig of liefdadig doel bestemd zou worden. Monseigneur Ambrosius J. J. van Baars O.P., de apostolisch vicaris (1897-1910) van de Kolonie Curaçao, kocht op 12 februari 1908 het landgoed met landhuis Sividivi voor de missie. De eerste bewoners van het grote landhuis waren de Zusters Dominicanessen van Voorschoten. Deze zusterorde was de zusters Franciscanessen in het onderwijs komen aflösen. Het huis werd nu een klooster met annex een leslokaal voor het ULO onderwijs. Ook kreeg de plantage een nieuwe naam: het Santa Maria Convent.

ZIEKENHUIS

In 1920, toen de zusters Dominicanessen naar het klooster in de buurt van de St. Franciscus kerk verhuisden, kreeg het grote landhuis een andere bestemming. Het kloosterpand werd na een verbouwing en het bijbouwen van een lange linker vleugel op 1 oktober 1920 het ziekenhuis van Aruba, onder leiding van de verpleegzusters van de zusters Dominicanessen. Opnieuw volgde een naamswijziging en het werd het San Pedro di Verona ziekenhuis. Het eerste ziekenhuisje, dat in 1913 was ingericht in een paar lokalen van een oude openbare school in Oranjestad, gelegen op de hoek van de J.G.Emanstraat en de Mirafloerweg, kon nu worden

pleging inefficiënt. Daarom gaf het ziekenhuisbestuur in 1956 opdracht aan architect G.O.Vetter een vernieuwd ziekenhuis op de huidige locatie te ontwerpen.

In 1957 namen de Missiezusters van St. Antonius uit Astén de verpleging over.

Vanaf 29 december 1960 werd het ziekenhuis beheerd door een eigen stichting: Stg. Ziekenverpleging Aruba. Deze stichting onderhandelde jarenlang met de overheid over de bouw van een nieuw ziekenhuis. In 1977 verrees eindelijk op het verlaten fabrieksterrein van Shell op de Eagle een hoogbouw ziekenhuis. Dit ziekenhuis werd met financiële hulp van (toen nog) de EEG gebouwd, onder voorwaarde dat het vrijgekomen San Pedro ziekenhuis voor de verzorging en verpleging van de bejaarden zou worden bestemd.

Op 3 december 1979 was het St. Michael paviljoen een stuk groter geworden door het bijbouwen van haar westelijke vleugel en het verlengen van de oostelijke vleugel. De bejaarden gingen erop vooruit, namelijk van een zaal naar een ei-

gen kamer. Na één jaar onderhandelen verkocht op 31 december 1980 het bisdom de plantage Sividivi aan het Eilandgebied Aruba en werden de gebouwen van San Pedro di Verona gebruikt als MAO-school en als kantoor, totdat de definitieve verbouwing tot een bejaardenoord, met Nederlandse financiering, aanving, begin jaren '90. Maar voordat de gehele verbouwing klaar was nam ongevraagd Onderwijszaken (en later het ziekenhuis) het San Pedro paviljoen in gebruik. Dit tot groot verdriet van de vele ouderen die op de wachtlijst stonden.

Minister F.J. Refunjol maakte een eind aan dit oneigenlijke gebruik waardoor de SABA medio 1995 het San Pedro complex in gebruik kon nemen. Plantage Sividivi is nu volledig bestemd voor het uitoeffenen van de christelijke naastenliefde. En ook dit jaar wachten de inwonende ouderen hoopvol op veel familiebezoek. Uw aanwezigheid geeft hun het gevoel van zalig kerstfeest.

Jan Meelis is bestuurslid van de SABA